

NGA VÀ HỘI NGHỊ G8 TẠI XANH PETECBUA

PGS.TS. Vũ Dương Huân
Trưởng ban Nghiên cứu Lịch sử ngoại giao
Bộ Ngoại giao

Cuộc họp thường niên do người đứng đầu nhà nước, chính phủ nhóm 8 nước công nghiệp hàng đầu thế giới lần này đã diễn ra tại Xanh Petecbua, Nga từ 15 ÷ 17/7/2006. Đây là cuộc gặp cấp cao đầu tiên được tổ chức tại Nga, kể từ khi Liên bang Nga gia nhập câu lạc bộ này.

Đây là diễn đàn không chính thức nhóm các nước công nghiệp phát triển thế giới gồm Mỹ, Anh, Pháp, Đức, Nhật, Ý, Canada và Nga. Hiện tại G8 chiếm 49% xuất khẩu, 51% sản xuất công nghiệp thế giới và 49% tài sản quỹ tiền tệ quốc tế, khoảng 2/3 GDP thế giới¹.

Tham dự cuộc gặp cấp cao G8 còn có Chủ tịch Ủy ban Châu Âu và Thủ tướng Phần Lan, Chủ tịch đương nhiệm của Liên minh Châu Âu. Ngoài ra tham gia Hội nghị lần này còn có Chủ tịch Trung Quốc, Thủ tướng Ấn Độ, Tổng thống Nam Phi, Tổng thống Mêxicô, Tổng thống Braxin, những đối tác của G8 và Tổng thống Cadaxtan, với tư cách là Chủ tịch Hội đồng Cộng đồng các Quốc gia độc lập (SNG), Tổng thống Cônggô Bradavill - Chủ tịch Liên minh Châu Phi.

Khách mời của Hội nghị có Tổng thư ký Liên hợp quốc, Giám đốc điều hành Cơ quan Năng lượng nguyên tử quốc tế (IAEA), Tổng Giám đốc Tổ chức Văn hoá, Khoa học và Giáo dục Liên hợp quốc (UNESCO), Chủ tịch Ngân hàng Thế giới và Q.Tổng Giám đốc Tổ chức Y tế Thế giới (WHO). Các hội nghị cấp cao G8 nhằm giải quyết các vấn đề kinh tế, chính trị, xã hội lớn mà các nước thành viên cũng như cộng đồng thế giới đang phải đối mặt. Theo chuẩn bị của nước chủ nhà, Hội nghị G8 đã xem xét vấn đề an ninh năng lượng toàn cầu, vấn đề giáo dục và vấn đề chống bệnh truyền nhiễm. Đồng thời hội nghị cũng đã dành thời gian thảo luận các vấn đề nóng bỏng của thế giới như chống khủng bố, tình hình Trung Đông, vấn đề hạt nhân của Iran, và việc Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên thử tên lửa...

Với nhiều tài liệu phong phú, đa dạng, tác giả mong muốn giới thiệu lịch sử G8, cơ cấu và nguyên tắc hoạt động, bối cảnh hội nghị, và một số nhận xét đánh giá ban đầu về kết quả hội nghị vv...

1. Vài nét về G8

Lịch sử

Lúc đầu là nhóm G6, rồi G7. G là viết tắt của từ tiếng Anh (Group – nhóm). G8 bắt

¹ Lịch sử G8. Mạng [http:// www.rian.ru](http://www.rian.ru). (Tiếng Nga) Marek Franketty và Sara Baxter. *Putin cảnh báo phương Tây: Nước Nga sẽ quay trở lại*. Tham khảo đặc biệt (TTXVN) ngày 13/7/2006.

dầu từ khủng hoảng dầu mỏ năm 1973 và cuộc suy thoái toàn cầu sau đó. Trong hoàn cảnh trên Mỹ đã thành lập nhóm Thư viện (Library group), quy tụ các viên chức tài chính cao cấp Mỹ, châu Âu và Nhật Bản để nghiên cứu, trao đổi các vấn đề kinh tế toàn cầu. Tiếp đó tháng 11/1975, theo sáng kiến của Tổng thống Pháp Giscard d'Estaing, nguyên thủ quốc gia và người đứng đầu chính phủ 6 nước công nghiệp hàng đầu thế giới là Pháp, Mỹ, Anh, Nhật, Tây Đức và Ý đã tham dự Hội nghị Thượng đỉnh đầu tiên tại Rambouillet (Pháp) và quy định họp thượng đỉnh thường niên. Đó là G6. Một năm sau, tại Hội nghị Puerto Ricô, theo đề nghị của Tổng thống Mỹ Gerold Ford, Canada được tiếp nhận là thành viên chính thức. Câu lạc bộ trở thành G7. Từ 1977, các cuộc gặp của nhóm G7 có sự tham gia của Chủ tịch Ủy ban Châu Âu và Chủ tịch Hội đồng Châu Âu, đại diện cho Liên minh Châu Âu.

Chiến tranh lạnh chấm dứt, ngày 17/7/1991, tại Luân Đôn, Anh, đã diễn ra cuộc gặp đầu tiên của Tổng thống Liên Xô M.Goobachốp và các nhà lãnh đạo G7. Liên Xô tan rã, Liên bang Nga thừa kế Liên Xô và các nhà lãnh đạo G7 đã ủng hộ việc gặp gỡ giữa Tổng thống Nga và lãnh đạo G7. Các cuộc gặp đã diễn ra tại Miukhen (Đức) 1992 và Tokyo (Nhật) 1993. Kết quả là đã thiết lập được quan hệ hợp tác trực tiếp giữa Liên bang Nga và G7. Một loạt các vấn đề về kinh tế, chính trị, xã hội đã được thảo luận.

Quá trình hình thành G8 bắt đầu từ 1994. Tại cuộc họp thượng đỉnh ở Neapol (Italia) vào năm 1994, phân đầu là gặp của

G7, phần 2 của hội nghị có sự tham gia của Tổng thống Liên bang Nga B. Enxin. Bước tiến tiếp theo của việc hình thành G8 là Hội nghị Cấp cao ở Halijax (Canada) 1995. Tại đây đã hình thành cơ cấu làm việc của G8 với sự tham gia của nước Nga. Sự phối hợp của Nga đã giải quyết một loạt các vấn đề toàn cầu. Cuộc gặp cấp cao lần thứ 23 tại Denver (Mỹ) năm 1997, Liên bang Nga chính thức được chấp nhận là thành viên chính thức. G7 trở thành G8. Tuy nhiên lúc đó Nga chưa được tham dự Hội nghị Bộ trưởng Tài chính vì Nga chưa là cường quốc kinh tế. Hội nghị Thượng đỉnh năm 2002 tại Kananaskis (Canada) quyết định Nga đăng cai Hội nghị cấp cao năm 2006.

Cơ cấu và nguyên tắc hoạt động

G8 không phải là tổ chức quốc tế, không được thành lập trên cơ sở ký kết điều ước quốc tế, không có chuẩn mực rõ ràng, chính thức về tiếp nhận thành viên, không có điều lệ và ban thư ký thường trực. Quyết định của G8 mang tính chất trách nhiệm chính trị của các quốc gia thành viên.

Tuy nhiên, trong Nhóm đã hình thành trật tự giải quyết công việc ổn định. Các Hội nghị Cấp cao được tổ chức luân phiên giữa các quốc gia thành viên. Nước đăng cai Hội nghị Cấp cao sẽ nắm vai trò chủ tịch theo lịch từ ngày 01/01 hàng năm. Nước chủ tịch tổ chức cuộc gặp thượng đỉnh, các hội nghị cấp bộ trưởng, hội nghị quan chức cấp cao và các cuộc họp làm việc, soạn thảo chương trình, kế hoạch, đảm bảo việc phối hợp hoạt động hàng ngày của cả nhóm G8.

Gặp gỡ người đứng đầu nhà nước, chính phủ diễn ra trong khuôn khổ hẹp, chỉ có đại diện riêng của các nguyên thủ, thủ tướng chính phủ tham dự. Các quyết định được thông qua bằng phương pháp nhất trí (consensus).

Tất cả các cuộc họp trong năm đều nhằm vào chuẩn bị cuộc gặp cấp cao. Đại diện riêng của các nguyên thủ, người đứng đầu chính phủ thành viên lãnh đạo, phối hợp các công tác chuẩn bị. Họ gặp nhau 4 lần trong năm. Và chính họ chỉ huy thể đội quốc gia gồm các giám đốc chính trị, các quan chức ngoại giao, tài chính, các chuyên gia... Về phía nước Nga là ông I.I. Subalov, trợ lý Tổng thống V.Putin.

Các cuộc họp thường xuyên của Bộ trưởng Ngoại giao, Bộ trưởng Tài chính đóng vai trò quan trọng trong việc chuẩn bị các cuộc họp thượng đỉnh. Thường cũng diễn ra các cuộc họp của các Bộ trưởng Môi trường, Năng lượng, Lao động và Xã hội, Y tế, Khoa học và Giáo dục, Nội vụ, Tư pháp và cả Viện trưởng Công tố tối cao...

Trong khuôn khổ G8 thường tổ chức các cuộc họp làm việc của các quan chức cấp cao, chuyên gia, và các nhóm theo các vấn đề. Hiện tại có nhóm Các quan chức cấp cao về không phổ biến vũ khí giết người hàng loạt (OMY), nhóm Lion (Nhóm đấu tranh với khủng bố và tội phạm có tổ chức), nhóm Phản khủng bố, nhóm Đại diện riêng của lãnh đạo G8 về quan hệ với châu Phi, nhóm Chuyên gia các vấn đề đối tác toàn cầu, nhóm Chuyên gia về không phổ biến plutony, nhóm Làm việc về an ninh nguyên

tử và an toàn sức khoẻ. Trung bình mỗi năm có 60 – 80 cuộc họp.

Các Hội nghị thượng đỉnh G8

Hội nghị Gienoa (Italia, 7/2001). Hội nghị cho rằng nền kinh tế thế giới đã phục hồi và phát triển tốt. Đã bàn vấn đề môi trường, cải cách ngân hàng, phát triển và giảm nợ, cam kết chống đói nghèo nhất là ở châu Phi, đã đề xuất một kế hoạch châu Phi.

Hội nghị Cananaskis (Canada, 6/2002). Chủ đề của hội nghị là chống khủng bố, tăng trưởng kinh tế và phát triển châu Phi. Đã đạt được thoả thuận giá trị 20 tỷ đô la nhằm chấm dứt các nhóm cực đoan chứa vũ khí hạt nhân. Hội nghị vạch kế hoạch cả gói cho châu Phi, song chỉ có nhiều lời khuyên, ít cam kết tài chính.

Hội nghị Evian (Pháp, 6/2003). Tập trung thảo luận sự cần thiết thúc đẩy cải cách cơ cấu, biện pháp thúc đẩy tăng trưởng, những bất đồng xung quanh chiến tranh Irắc và khẳng định đã đến lúc phải tái thiết Irắc.

Hội nghị Georgia (Mỹ, 6/2004). Hội nghị thảo luận vấn đề kinh tế, thương mại tác động giá dầu tăng, tái thiết Irắc. Hội nghị đồng ý kéo dài chương trình giảm nợ cho các nước nghèo, có thể xoá một số nợ cho các nước nghèo.

Hội nghị Glênigon (Xcôlen, Anh, 7/2005). Trọng tâm bàn về khủng hoảng năng lượng, những nguy cơ đe dọa sự phát triển kinh tế toàn cầu và vấn đề xoá nợ, viện trợ cho các nước nghèo, nhất là châu Phi. Quyết định tăng gấp đôi viện trợ cho châu Phi vào 2010. G8 và các nhà tài trợ tăng lên

50 triệu đôla viện trợ cho các nước đang phát triển.

2. Bối cảnh hội nghị tại Xanh Petecbua

Kinh tế thế giới tăng trưởng khá. 6 tháng đầu năm 2006 tăng 5,2% và cả năm dự kiến 4,9%. Đây là mức cao thứ hai trong 3 thập kỷ qua. Tuy vậy vẫn tiềm ẩn nhân tố bất ổn. Giá dầu biến động ở mức cao có thể lên 79 đôla một thùng, làm cho an ninh năng lượng tiếp tục là mối quan tâm hàng đầu của nhiều nước. Vòng đàm phán Đôha bỏ lỡ thời hạn 30/4/2006 về cắt giảm thuế quan và trợ cấp nông sản và công nghiệp nên mục tiêu kết thúc vòng đàm phán vào cuối năm hết sức khó khăn.

Về chính trị, tình hình diễn biến nhanh và phức tạp. Mỹ càng bộc lộ những hạn chế về sức mạnh, vị thế tiếp tục suy yếu tương đối, trong khi Trung Quốc, Nga và Ấn Độ tiếp tục vươn lên, khẳng định vai trò và vị thế của mình. Quan hệ giữa các nước lớn về cơ bản vẫn diễn ra trong khuôn khổ vừa hợp tác vừa đấu tranh, song mặt căng thẳng có phần tăng lên trong các cặp quan hệ Mỹ - Nga, Mỹ - Trung. Nguyên nhân là do Trung Quốc lớn mạnh vươn ra toàn cầu, còn Nga đẩy mạnh khôi phục vai trò cường quốc của mình. Mặt khác, Hội nghị G8 diễn ra trong bối cảnh bùng nổ của xung đột ở Trung Đông, Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên bắn thử tên lửa đạn đạo và vấn đề hạt nhân của Iran tiếp tục bế tắc. Ngoài ra các vấn đề toàn cầu vẫn tiếp tục là sự quan tâm lớn của thế giới.

Tình hình Liên bang Nga: Về cơ bản Nga đã khắc phục được khủng hoảng kinh tế - xã hội và đang vươn lên khôi phục vị trí cường quốc của mình. Kinh tế Nga tăng trưởng liên tục trong 6 năm qua, trung bình trên 6% và quy mô nền kinh tế mở rộng 65% so với năm 1999, thặng dư thương mại 120 tỷ đôla, thặng dư ngân sách 7,5% GDP và Quỹ Bình ổn (để chi cho các chương trình xã hội) sẽ lên mức 100 tỷ đôla vào cuối năm nay, dự trữ ngoại tệ vượt 300 tỷ USD².

Uy tín cá nhân Tổng thống V. Putin ở mức độ cao, khoảng trên 70%, gấp đôi uy tín Tổng thống Mỹ, Thủ tướng Anh, vượt xa các lãnh đạo G8 khác, là một thế mạnh của Nga trước G8³.

Về đối ngoại, thái độ của Nga trở nên cứng rắn hơn, sẵn sàng phủ quyết mọi hành động phủ quyết do Mỹ khởi xướng trong các vấn đề thử tên lửa của Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên, vấn đề hạt nhân của Iran và việc Hamas kiểm soát chính quyền ở Palestin và vấn đề Trung Đông, xung đột ở Darfur vv... Chuyên gia Trung tâm Carnegie ở Matxcova, ông D.Trenin nhận xét: Bây giờ họ (Nga) đã rời xa quỹ đạo này (Quỹ đạo phương Tây),... từ bỏ ý định trở thành một phần của phương Tây và tuyên bố muốn tạo dựng hệ thống trung tâm Matxcova riêng của mình⁴.

² Tổng thống Putin trước cuộc "so găng" G8. Tham khảo hàng ngày (TTXVN), ngày 13/7/2006. Đỗ Minh Tuấn. Thời điểm "Người khổng lồ" Nga vươn mình. Tuần báo Quốc tế, số 28 (13 - 19/7/2006).

³ Mark Franketty và Sara Baxter. Putin cảnh cáo phương Tây: Nước Nga đã quay trở lại. Tham khảo đặc biệt (TTXVN), 13/7/2006.

⁴ Tổng thống Putin trước cuộc "so găng" G8. Tin tham khảo hàng ngày (TTXVN), ngày 13/7/2006.

Một đặc điểm liên quan đến nước Nga trước ngưỡng cửa G8 là làn sóng phê phán Nga lan tràn từ các nước phương Tây. Họ chỉ trích Nga vi phạm dân chủ, nhân quyền và dùng “dầu khí ép các nước láng giềng”. Tại Litva, vào tháng 5 vừa qua, Phó Tổng thống Mỹ Dick Cheney tuyên bố: Nga đã hạn chế quyền của người dân một cách sai trái, không công bằng, còn Ngoại trưởng Mỹ Condoleezza Rice, trong tranh luận với Ngoại trưởng Nga S.Lavrov tiếp tục chỉ trích Nga “vi phạm nhân quyền”. Họ cho rằng vai trò chủ tịch của Nga sẽ làm mất lòng tin đối với G8, làm mất vai trò G8⁵. Nga không đại diện lý tưởng G7, G8⁶. Thậm chí, một số thượng nghị sĩ Mỹ, trong đó có ứng cử viên tổng thống tiềm tàng năm 2008 John MacCain, đã nói trắng ra rằng Nga không có chỗ trong G8 vv... Những lý do mà các thế lực đó nêu ra là “tình trạng đàn áp người dân Chesnia, bắt giữ chủ tịch tập đoàn Yukos, đóng cửa Viện Xã hội mở của tỷ phú G.Sôros, tăng giá khí đốt cho Ucraina...⁷”.

Đáp lại những chỉ trích của phương Tây, Tổng thống Putin tuyên bố mỗi nước có chủ quyền riêng, Mỹ không thể áp đặt giá trị tự do dân chủ của mình vào Nga, hoặc bất cứ nước nào. Nước Nga là nước dân chủ, chế độ đa nguyên, các thể chế dân chủ đang được củng cố, phát triển. Trước thềm G8, Tổng

thống Putin đã dành cả buổi trao đổi với 50 tổ chức NGO toàn thế giới về vấn đề dân chủ, nhân quyền. Tổng thống Putin cũng khẳng định Nga là thành viên tự nhiên của câu lạc bộ G8. Bởi vì không có Nga, thế giới không thể giải quyết hiệu quả các vấn đề cấp bách về kinh tế và an ninh quốc tế. Ví dụ, Nga có tiềm lực dầu khí gấp hơn 4 lần các nước G8 cộng lại. Nga là cường quốc hạt nhân, không thể đảm bảo an ninh thế giới không có vai trò của Nga. Nga có lãnh thổ vô cùng rộng lớn, có điều kiện thuận lợi để tiếp xúc với các nước châu Á, các nước đang phát triển. Do vậy không thể xoá đói, giảm nghèo nếu thiếu nước Nga⁸.

Chính trong bối cảnh quốc tế, trong nước vừa có mặt thuận, vừa có phức tạp như trên, Liên bang Nga đặt quyết tâm rất cao tổ chức thật hoành tráng Hội nghị Thượng đỉnh G8, để khẳng định nước Nga, với tư cách là một cường quốc thế giới, đã quay trở lại⁹.

3. Nội dung và kết quả Hội nghị

Tại Hội nghị, G8 chính thức bắt đầu sáng 16/7/2006, các vị đứng đầu quốc gia và chính phủ 8 nước G8 đã thảo luận và thông qua 15 văn kiện.

Tổng thống Putin trình bày báo cáo liên quan đến ba vấn đề mà nước chủ nhà chuẩn bị: an ninh năng lượng toàn cầu, nâng cao

⁵ Ở nước Anh người ta gọi vai trò chủ tịch G8 của Nga là sự Hacuemkon. <http://www.podrobnosti.ua>, ngày 25/6/2006 (tiếng Nga).

⁶ Tổng thống Putin trả lời phỏng vấn các hãng truyền hình các nước G8 ngày 12/7/2006. <http://mid.ru>, 13/7/2006, tiếng Nga.

⁷ Đỗ Minh Tuấn. Thời điểm “Người khổng lồ Nga” vươn mình. Tuần báo Quốc tế, số 28 (13,19/7/2006)

⁸ Tổng thống Putin trả lời phỏng vấn các kênh truyền hình các nước G8. <http://www.mid.ru>, ngày 13/7/2006 (tiếng Nga).

⁹ M.H. Thông điệp mới của ông Putin. Báo Lao động, ngày 15/7/2006. Một nước Nga mới, quyết đoán. Tham khảo đặc biệt (TTXVN) ngày 13/7/2006, Nước Nga trong vai trò chủ tịch G8: Thách thức và cơ hội, Tham khảo đặc biệt, TTXVN, ngày 13/7/2006.

chất lượng giáo dục và đấu tranh chống các bệnh truyền nhiễm và kế hoạch hành động.

Do được chuẩn bị kỹ và đã được các nước thành viên đóng góp trong các hội nghị, các cuộc trao đổi nên hầu như không có bổ sung gì và đã được các vị lãnh đạo thông qua nhanh chóng. Tuy nhiên một số nước bảo lưu cách giải thích, nhất là vấn đề an ninh năng lượng và thực hiện các nội dung. Ngoài ra tại Hội nghị, Tổng thống Mỹ G.Bush đã đề xuất tuyên bố chống tham nhũng trong bộ máy quản lý nhà nước, Chủ tịch Ủy ban Châu Âu Manuel Barroso kiến nghị tuyên bố về thương mại, Thủ tướng Đức Angela Merkel có sáng kiến về vấn đề chống vi phạm bản quyền. Tổng thống Pháp Jacques Chirac và Thủ tướng Anh Tony Blair đề xuất vấn đề châu Phi. Tổng thống Nga Putin báo cáo về vấn đề chống khủng bố... Tổng thống Nga cũng kiến nghị tuyên bố về Trung Đông.

Kết quả cuối cùng của Hội nghị là đã thông qua 15 văn kiện chính thức gồm:

- Tuyên bố về an ninh năng lượng toàn cầu.
- Tuyên bố về đấu tranh chống bệnh truyền nhiễm.
- Tuyên bố về giáo dục trong xã hội đổi mới thế kỷ XXI.
- Tuyên bố về đấu tranh chống tham nhũng ở cấp cao.
- Tuyên bố về đấu tranh chống vi phạm bản quyền.
- Tuyên bố về thương mại.
- Tuyên bố về làm việc với châu Phi.

- Tuyên bố về hợp tác và các hành động trong tương lai về ổn định và khôi phục.

- Tuyên bố về đấu tranh chống khủng bố.
- Tuyên bố về Trung Đông.
- Tuyên bố về vấn đề không phổ biến vũ khí giết người hàng loạt.
- Tuyên bố về củng cố chương trình chống khủng bố của Liên hợp quốc.
- Báo cáo về đối tác toàn cầu.
- Chương trình hành động thực hiện an ninh năng lượng vv...¹⁰.

Một số nội dung chủ yếu của một số văn kiện chính

Tuyên bố về an ninh năng lượng toàn cầu: Tuyên bố dài 15 trang. Phần 1 Tuyên bố trình bày quan điểm về thách thức năng lượng toàn cầu và thái độ của cộng đồng thế giới, những nguyên tắc về an ninh năng lượng toàn cầu; Mục đích thừa nhận chia sẻ lợi ích về sản xuất, an ninh năng lượng của các nước tiêu thụ. Các nguyên tắc (tăng trưởng kinh tế toàn cầu mạnh cần thị trường hiệu quả và được đầu tư vào tất cả các giai đoạn cung cấp năng lượng; mở, minh bạch, hiệu quả và cạnh tranh trong sản xuất, cung cấp, sử dụng vận chuyển, dịch vụ năng lượng – cái chính của an ninh năng lượng; minh bạch, bình đẳng, ổn định và hiệu quả luật lệ, quy định; tăng cường đối thoại; đa dạng hoá nguồn cung cấp năng lượng và yêu cầu, nguồn năng lượng, thị trường, con đường vận chuyển và phương tiện vận chuyển; khuyến

¹⁰ The documents were adopted as result of work done at the G8 Summit. <http://kremlin.ru>, ngày 17, 18/7/2006; <http://g8russia.ru>

khích tiết kiệm năng lượng; thúc đẩy vấn đề minh bạch và quản lý tốt, chống tham nhũng; hợp tác giải quyết vấn đề cấp bách nảy sinh; bảo vệ cơ sở hạ tầng và hỗ trợ trong vấn đề năng lượng cho vùng dân cư nghèo ở các nước đang phát triển.

Tuyên bố vạch ra Kế hoạch hành động Xanh Petecbua về an ninh năng lượng toàn cầu gồm: tăng cường minh bạch, dự báo, ổn định thị trường năng lượng; cải thiện môi trường đầu tư; tiết kiệm năng lượng; đa dạng hoá năng lượng; đảm bảo an toàn, an ninh hạ tầng cơ sở; giảm nghèo năng lượng; đáp ứng thay đổi khí hậu và phát triển bền vững.

Các nhà lãnh đạo G8 dự kiến thu hút hàng nghìn tập đoàn từ nay đến 2030 đầu tư vào ngành năng lượng. Họ cũng giao cho các bộ trưởng năng lượng chuẩn bị để bàn về vấn đề thay đổi khí hậu và năng lượng sạch tại Hội nghị Cấp cao 2008 ở Nhật¹¹.

Tuyên bố về đấu tranh chống các bệnh truyền nhiễm gồm 7 phần, đề cập các bệnh như: lao, sốt rét, sởi, HIV/AIDS, cúm gia cầm vv... Tuyên bố nhấn mạnh các bệnh đó làm cho hàng triệu người chết mỗi năm, là cản trở cho phát triển kinh tế xã hội của các nước; đấu tranh chống các bệnh trên là ưu tiên của các quốc gia. Trong tuyên bố cũng nêu chương trình của G8 đến năm 2010 đảm bảo tất cả người nhiễm HIV có được các loại thuốc cần thiết¹².

Tuyên bố về giáo dục trong xã hội sáng tạo thế kỷ XXI có 4 nội dung, đề cập xây

dựng xã hội đổi mới, hiện đại toàn cầu; trên cơ sở phát triển giáo dục phát triển kỹ năng sống và làm việc; giúp đỡ người nhập cư thông qua giáo dục. G8 ủng hộ đề nghị của Italia cùng với UNESCO tổ chức diễn đàn thế giới về giáo dục, sáng tạo khoa học và nghiên cứu¹³.

Một vấn đề hết sức nóng bỏng mới bùng nổ là vấn đề Trung Đông. Trong tuyên bố về vấn đề này, lãnh đạo G8 lưu ý Ixraen trong các hành động của mình phải tính đến hậu quả về chiến lược và về con người, kêu gọi Ixraen kiểm chế, tránh hại cho người vô tội và các cơ sở dân sự, tránh bất kỳ hoạt động nào làm bất ổn chính phủ Li Băng. Mặt khác, tuyên bố cũng đòi các lực lượng cực đoan chấm dứt ngay các hành động tiến công. Hơn nữa, lãnh đạo G8 tuyên bố hoàn toàn ủng hộ sứ mệnh của Tổng thư ký Liên hợp quốc đang có mặt tại khu vực¹⁴.

Các điểm nóng khác như vấn đề Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên thử tên lửa, vấn đề hạt nhân của Iran được đề cập trong tuyên bố không phổ biến vũ khí giết người hàng loạt. Đây là những vấn đề có nhiều ý kiến khác nhau, đặc biệt giữa Nga, Trung Quốc và các nước phương Tây.

Về vấn đề hạt nhân của Iran, các lãnh đạo G8 khẳng định sự lo lắng của mình đối với chương trình hạt nhân của Iran, ủng hộ đề nghị ngày 6/6/2006 của Trung Quốc, Pháp, Đức, Nga, Anh, Mỹ, Liên minh Châu Âu về ký Hiệp định Toàn diện với Iran trên cơ sở

¹¹ *Global Energy Security*. <http://Kreml.ru>, 17/7/2006.

¹² *Fight against infectious Diseases*. <http://kreml.ru>, 17/7/2006

¹³ *Education for innovative societies in the 21st century*. <http://kreml.ru>, 17/7/2006

¹⁴ *Middle East*. <http://Kreml.ru>; <http://www.g8russia.ru>

hợp tác và tôn trọng lẫn nhau. G8 cũng hoàn toàn ủng hộ Tuyên bố của Ngoại trưởng 6 nước bao gồm Trung Quốc, Pháp, Đức, Nga, Anh, Mỹ và EU ngày 12/7/2006, trong đó nhấn mạnh thất vọng đối với việc Iran chưa có dấu hiệu cam kết nghiêm chỉnh về các đề nghị, chưa có những bước cần thiết bắt đầu thương lượng, đặc biệt là ngừng làm giàu Uranium theo đề nghị của Tổ chức Năng lượng nguyên tử quốc tế, ủng hộ tuyên bố của Chủ tịch Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, ủng hộ kiến nghị của các ngoại trưởng đưa vấn đề trở lại Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc; kêu gọi Iran phải lựa chọn...

Về vấn đề Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên, các lãnh đạo G8 nhất trí hoan nghênh Nghị quyết 1695 ngày 15/7/2006 của Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, lên án Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên thử tên lửa đạn đạo ngày 5/7, nhấn mạnh lo ngại việc đó ảnh hưởng hoà bình, ổn định và an ninh khu vực. Họ cũng kêu gọi Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên khôi phục cam kết ngừng phóng tên lửa, kiểm chế phổ biến tên lửa, trở lại hiệp ước không phổ biến vũ khí hạt nhân (NPT), huỷ chương trình hạt nhân, kêu gọi Cộng hoà Dân chủ nhân dân Triều Tiên trở lại đàm phán 6 bên không có điều kiện tiên quyết, hợp tác giải quyết các vấn đề trên cơ sở Tuyên bố chung 9/2005...¹⁵.

Bên lề Hội nghị Cấp cao, các nhà lãnh đạo G8 còn có những cuộc gặp với 5 đối tác kinh tế lớn đang nổi lên của thế giới là: Trung Quốc, Ấn Độ, Braxin, Nam Phi và

Mêhicô, nhằm tháo gỡ những vướng mắc cho vòng đàm phán Đoha về tự do hoá thương mại đang bị trục trặc. Ngoài ra các vị lãnh đạo G8 cũng đã có những cuộc trao đổi với Chủ tịch Hội đồng Nguyên thủ SNG, Tổng thống Cadăcxtan, Tổng Thư ký Liên hợp quốc, Tổng Giám đốc Cơ quan Năng lượng nguyên tử quốc tế (IAEA), Tổng Giám đốc Tổ chức Thương mại thế giới (WTO), Tổng Giám đốc UNESCO, Chủ tịch Ngân hàng Thế giới và Q.Tổng Giám đốc Tổ chức Y tế thế giới (WHO).

Một nét khác ở Hội nghị Thượng đỉnh lần này là đã diễn ra cuộc gặp gỡ cấp cao đầu tiên giữa Nga, Trung Quốc và ấn Độ. Trong cuộc gặp trên, Tổng thống Nga Putin đã nhấn mạnh: việc phối hợp cố gắng của Nga, ấn Độ và Trung Quốc là một nhân tố quan trọng của quan hệ quốc tế. Do quan điểm của ba nước về các vấn đề quốc tế cấp bách rất gần nhau, thực tế là giống nhau, nên phối hợp chung trên trường quốc tế sẽ tìm được những giải pháp tốt, cùng chấp nhận được. Cuộc gặp cấp cao này là tiếp tục tự nhiên của công việc mà các ngoại trưởng Nga, Trung Quốc và ấn Độ đã bắt đầu¹⁶.

Cuối cùng lãnh đạo G8 quyết định Hội nghị Thượng đỉnh tiếp theo vào năm 2007 sẽ do Cộng hoà Liên bang Đức đăng cai.

4. Một số nhận xét

Thứ nhất, mặc dù lần đầu tiên Nga đứng ra đăng cai tổ chức Hội nghị Cấp cao G8, trong bối cảnh quốc tế có nhiều vấn đề nóng bỏng phức tạp, tình hình nước Nga có những

¹⁵ Statement on NON – proliferation. <http://kremli.ru>; <http://www.g8russia.ru>

¹⁶ Putin: Cố gắng của Nga, Ấn Độ và Trung Quốc là nhân tố quan trọng. <http://www.Strana.ru>, ngày 17/7/2006 (tiếng Nga).

khó khăn, song Hội nghị đã thành công tốt đẹp, như Tổng thống Putin khẳng định: “Tất cả mục tiêu đặt ra đều đạt được, tất cả các văn kiện dự kiến đều đã được thông qua”¹⁷ và nước Nga rất hài lòng với những kết quả trên.

Thứ hai, nguyên nhân thành công có nhiều. Có sự đóng góp tích cực của các quốc gia thành viên, sự hưởng ứng mạnh mẽ của các đối tác, và đặc biệt là vai trò quyết định của nước chủ nhà. Liên bang Nga đã đổ nhiều công sức, tiền của (ví dụ: chi 135 triệu bảng Anh để sửa chữa lâu đài Konstantinov, nơi diễn ra Hội nghị, trồng 6.5 triệu cây hoa), tổ chức chu đáo các hội nghị, xác định đúng các chủ đề, đảm bảo an ninh tuyệt đối. Ngay cả những cuộc biểu tình phản đối cũng chỉ ở quy mô nhỏ, không ảnh hưởng đến Hội nghị. Hội nghị có rất nhiều vấn đề nóng bỏng, phức tạp, ý kiến rất khác nhau, lợi ích khác nhau, thậm chí mâu thuẫn nhau, tranh luận nảy lửa, song Tổng thống Putin đã khéo léo dàn xếp, thoả hiệp và đạt được sự nhất trí. Điều quan trọng nhất ở đây là “đạt được nhất trí về quan điểm giải quyết các vấn đề được nêu ra trong chương trình nghị sự”¹⁸.

Thứ ba, dư luận trong nước Nga cũng như quốc tế đều đánh giá tốt kết quả Hội nghị, vai trò nước chủ nhà, cách tổ chức Hội nghị.

Thứ tư, Hội nghị Cấp cao Xanh Petecbua thực sự đã góp phần nâng cao vị thế, vai trò của nước Nga trên trường quốc tế. Theo đánh giá của nhiều học giả, chính khách nước Nga cũng như trên thế giới, Hội nghị là một bằng

chứng hùng hồn khẳng định nước Nga như một cường quốc thế giới đang dần trở lại vũ đài quốc tế¹⁹.

Thứ năm, bên cạnh thế mạnh với tư cách là thành viên G8, nước Nga có những khó khăn, những hạn chế. Nền kinh tế Nga mới đứng thứ 12 trên thế giới. GDP của Nga còn rất nhỏ so với các thành viên khác, thậm chí nhỏ hơn rất nhiều nước đứng ngoài G8 như Trung Quốc, Ấn Độ... Vấn đề Chesnhia cũng là một khó khăn không nhỏ của Nga. Quan hệ phức tạp của Nga với Ucraina, Grudia, Mônđôva, những thành viên trong SNG. Ngoài ra một cản trở lớn nữa như Tổng thống Putin nói: Không phải tất cả mọi người đều muốn nước Nga khôi phục kinh tế và vị trí của mình trên vũ đài quốc tế và một số người coi nước Nga hùng mạnh và phát triển là mối đe doạ...²⁰

Hội nghị Thượng đỉnh lần đầu tiên được tổ chức tại Nga. Đây là một hội nghị có quy mô lớn nhất từ trước đến nay. Thế giới nói lên nhiều vấn đề nóng, gay gắt; còn nước Nga bên cạnh yếu tố thuận lợi song cũng có nhiều khó khăn. Tuy nhiên, nước chủ nhà đã bỏ nhiều công sức, chọn đúng chủ đề, khéo léo điều khiển nên Hội nghị đã kết thúc rất thành công, thông qua được nhiều văn kiện giúp giải quyết được nhiều vấn đề lớn của thế giới, nâng cao vai trò nước Nga. Nước Nga đang trở lại như một cường quốc thế giới. Tuy nhiên, do nền kinh tế còn nhỏ bé, và những vấn đề khác, nước Nga còn có những hạn chế với tư cách là thành viên của câu lạc bộ quan trọng này.

¹⁷ Briefing for Journalists at the International Press centre. <http://kremlin.ru>, 17/7/2006.

¹⁸ Tổng thống: Hội nghị cấp cao G8 thành công. <http://www.vesti.ru>, 18/7/2006 (tiếng Nga)

¹⁹ Một nước Nga quyết đoán mới (TTXVN). Matxcova 10/7. Tham khảo đặc biệt (TTXVN) ngày 13/7/2006

²⁰ TTXVN. Luân Đôn 10/7/2006. Như trên.